

Yeşilce Örneğinden Hareketle, Yerelden Genele Göç Olgusu

Coşkun Doğan¹

Yekta Aydın²

¹Öğrt.Gör.Dr. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, coskundogan2002@yahoo.de, ORCID: 0000-0002-6072-2721

²Eğitimci Yazar, Milli Eğitim, yektaaydin@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-1128-2309

Özet: Göç eylemi insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. İlk çağlarda insanoğlu temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak için göç ederken, son dönemlerde çok çeşitli nedenlerden ötürü göç hareketlilikleri gerçekleşmektedir. Dünya coğrafyasında çok önemli bir konumda bulunan Anadolu'da, farklı zamanlarda, farklı nedenlere dayalı olarak (sosyal, siyasi, ekonomik, dini, çatışma gibi) göç hareketlilikleri yaşanmıştır. Yine bir büyük göç olgusu sonrası anayurtlarından batıya yönelen Türklerin Anadolu'ya yerleşmesinden önce ve sonrası yaşanan göçler, hem süreç olarak hem de yapılaş şekilleri açısından farklılıklar göstermektedir.

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan bu yana uluslararası göçlerin yanında, ulusal göç olayları ile de karşı karşıya kalmıştır. Özellikle Türkiye'de sanayi alanında modernleşmenin başlaması ve teknolojinin her alanda etkin olduğu dönemlerde köylerden kentlere iç göç hareketleri gerçekleşmiştir. Ekonomik nedenlere dayalı gönüllü iç göç hareketlerine sahne olan Türkiye'nin kırsal kesimleri hızla boşalmıştır. Ordu'nun küçük bir kasabası olan Yeşilce de bu göç hareketliliğinden oldukça etkilenmiştir. Yeşilce bu süreçte hem uluslararası hem de ulusal alanda kendi nüfus oranına göre büyük göç vermiştir.

Bu çalışmada, Yeşilce'den gerçekleşen göç örneklerinden hareketle; Türkiye'de özellikle modernleşme sürecinde, yerelden genele dış ülkelere ve büyük kentlere yapılan ekonomik nedenlere bağlı gönüllü göç hareketlilikleri irdelenecektir. Göç olgusunun tanımı, türleri, temel nedenleri ve göç sonrasında yaşanan olaylar, küçük bir Anadolu kasabası olan Yeşilce'nin penceresinden nitel bir araştırma şeklinde yorumlama yoluyla incelenecektir.

Anahtar Sözcükler: Göç, Göç Türleri, Yeşilce

Based on Yeşilce Example, Local to General Migration Phenomenon

Abstract: The act of migration is a phenomenon as old as human history. While human beings migrated to meet their basic vital needs in the early ages, recently there have been immigration movements for various reasons. In Anatolia, which has a very important position in the world geography, migration movements have been experienced at different times due to different reasons (such as social, political, economic, religious, conflict). Again, after a major migration phenomenon, the migrations experienced before and after the settlement of the Turks who turned west from their homeland in Anatolia differ in terms of both the process and the way they were made.

Since the Republic of Turkey alongside international migration organization, was confronted with national migration events. The beginning of modernization in industry and internal migration from villages to cities in Turkey in the period in which the technology is active in all areas of action have been realized. The scene of the voluntary internal migration in Turkey was based on economic reasons, rural areas rapidly discharged. Yeşilce, a small town in Ordu, was also highly affected by this immigration activity. In this process, Yeşilce gave great immigration to its population ratio both internationally and nationally.

In this study, based on the examples of immigration from Yeşilce; Especially in the modernization process in Turkey in general to a foreign country and made from local voluntary migration to large cities due to economic reasons, mobility will be examined. The definition of the phenomenon of immigration, its types, its main reasons and the events after immigration will be examined through interpretation as a qualitative research from the window of Yeşilce, a small Anatolian town.

Keywords: Migration, Types of Migration, Yeşilce

1. Giriş

Göç, insanlık tarihinin en eski eylemlerinden biridir. Çok farklı nedenlere dayanan göç eylemleri, her zaman dünyada önemli bir sorun olmuştur. Göç eylemlerinin kapsam alanları, medeniyetin gelişmesine paralel olarak genişlemiştir. Buna bağlı olarak göç çeşitlilikleri artırmıştır. Dünyada kurulan devletlerin sosyal yapılarının oluşmasında göç hareketlilikleri oldukça büyük rol oynamıştır. Göç hareketlilikleri, yeni sosyo- kültürel oluşumlara neden olduğu için dinamik bir süreçtir. Bu anlamda

göç olgusu yer-zaman, neden- sonuç gibi açılardan ele alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anadolu toprakları, insanlık var olduğundan beri onlara ev sahipliği yapmıştır. Üzerinde oldukça çok devlet kurulmuştur. Bu uygarlıkların her biri Anadolu'yu kendi vatanı bellerken, başka bir toplum terk etmek zorunda kalmıştır. Bu açıdan bakıldığında Anadolu göç açısından oldukça çok hareketli tarihi dönemler yaşamıştır. Türkler de Orta Asya'da ki yurtlarından göç ederek bu topraklarını yurt tutmuşlardır. Bugüne kadar Anadolu'da yaşayan Türkler, burada iki büyük İmparatorluk ve

birçok küçük beylik devletlerin yanında en son olarak Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmuştur. Yüz yıllar içerisinde olan bu süreçte Anadolu her türden göç hareketliliğine tanık olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra yaşanan göç olayları, daha çok teknolojinin gelişmesi nedeniyle ilk olarak ülke içerisinde köylerden büyük kentlere yönelik gerçekleşmiştir. Sanayinin kurulduğu büyük kentler, göç hareketliliğine sahne olurken, küçük yerleşim birimleri köyler boşalmıştır. Daha sonra sanayisi gelişmiş batılı devletlerin işgücünü karşılamak için, o dönemin gelişmekte olan ülkelerinden ve Türkiye'den işçi alımına yönelik antlaşmalar sonucu uluslararası göçler gerçekleşmiştir.

Dönemin göç olaylarına sahne olan yerlerden biride Yeşilce'dir. Yeşilce, Ordu iline bağlı Mesudiye ilçesinin bir beldesidir. Tüm Anadolu'da olduğu gibi, Cumhuriyet sonrasında hızla çoğalan nüfus sonucu, daha iyi ekonomik koşullara kavuşabilmek için, Yeşilce'de de yurtiçi ve yurt dışı göç hareketliliği yaşanmıştır. Belde önceleri belli bir süre için, kısa bir süre sonra da bir daha hiç dönülmek üzere terk edilmiştir. Yeşilce'de yaşanan bu göç olgusu, Anadolu'nun tüm küçük birimlerinden büyük kentlere gerçekleştirilen göç eylemlerine bir örnektir. Bu bağlamda bilimsel olarak araştırılması gereken göç eylemine yönelik sorunları da beraberinde getirmiştir.

2. Göç Kavramının Tanımı

Çok fazla tanımı yapılmış olan göç olgusunun, insanların ihtiyaçlarının farklılaşmasına yönelik olarak kapsam alanı genişlemekte ve değişmektedir. Dünya var olduğundan bu yana yaşanan nüfus hareketlilikleri, göç eylemi çok eskiden beri yapıldığını göstermektedir. Belli bir zaman içerisinde yer değiştirme şeklinde gerçekleşen göç eylemleri, öncesi, sonrası ve gerçekleştiği an yönüyle farklı bilimsel alanların araştırma konusu olmuştur. Bu anlamda göç eylemini tek başına toplumsal olay şeklinde değerlendirmemekte fayda vardır. Ancak sürekli olarak yerleşme amacını taşımayan her nüfus hareketliliği göç eylemi olarak (kısa süreli yer değiştirme, seyahat, gezi, tatil gibi) görülmemektedir. Göç kavramının tanımı Milli Eğitim Bakanlığının Örnekleriyle Türkçe Sözlüğünde (2000) "İktisadi, sosyal veya siyasi sebepler yüzünden insanların, toplulukların yer değiştirmesi, hicret" şeklinde verilmiştir. Göç kavramı tanımıyla ilgili düşüncelerini Akkoyunlu Ertan & Ertan şu şekilde ifade etmişlerdir.

Ekonomik, siyasi, toplumsal ve diğer gelişmelerden bağımsız ele alınamayacak olan göç hareketliliği; yalnızca bir disipline

sıkıştırılmayacak ölçüde çok boyutludur ve göç olgusunu anlayabilmek için siyaset bilimi, hukuk, psikoloji, tarih, coğrafya gibi disiplinlerden yararlanılması kaçınılmazdır. Türk Dil Kurumu'na göre göç; ekonomik, toplumsal, siyasi nedenlerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret anlamlarına gelmektedir. Karşımıza çıkacak her tanımda göç; "yoğun bir nüfus hareketi" olarak nitelendirilmektedir(Akkoyunlu Ertan & Ertan,2017:11).

Dünyada pek çok ülkede gerek bireysel gerekse toplumsal olarak ulusal ve uluslararası yer değiştirmeler olmaktadır. Göç hareketliliklerini nedenleri ve sonuçları ile ele almak gerekmektedir. Göç eyleminin sonucu ne olursa olsun, hem göçe hedef olan hem de terk edilen toplumun yapısını değiştirmektedir. Sosyo- kültürel yapıları farklı olan toplumların aynı coğrafya üzerinde sürekli bir arada bulunmaları birçok sorununda beraberinde getirmektedir. Göç eyleminin geri dönüşü olmayacağı düşüncesinden hareketle, göç eylemini gerçekleştiren toplumların sosyal yapılarını ve göç nedenlerinin çok iyi belirlenmesi ve uzun süreli çözümler üretilmesi gerekmektedir. Göç hareketliliği ile ilgili Kırdar ve Saraçoğlu görüşlerini şöyle ifade etmektedir.

Göç, bir ülke ya da toplumdaki ekonomik, politik, sosyo-kültürel oluşumla bağlantılı dinamik bir süreçtir. Göçün zaman-mekân, neden-sonuç unsurları ile birlikte tanımlanması, ölçülmesi ve yapısına uygun çözüm ve önerilerin getirilmesi gerekir. Bu anlamda göç, bireylerin/ailelerin herhangi bir nedenle gelecek yaşantılarının ya bir bölümünü ya da tamamını geçirmek üzere bir yerleşim biriminden diğerine yapmış oldukları coğrafi nitelikli yer değiştirme olayı olarak tanımlanabilir (Akt: Barışık, 2020:3).

Göç eylemi salt bir yerden bir yere giderek yer değiştirme olarak bilinse de, göç hareketlilikleri terk edilen yerde gelişen sosyal, ekonomik, doğal, siyasi gelişmelerden ve göç edilen hedef yerdeki sosyal güvenlik, ekonomik durum, kültürel durumlar da göç hareketliliğini etkileyen etmenlerin başında gelmektedir. Yapılan göç hareketlerinin çoğu planlı ve bir daha geri dönmek yaşanılan coğrafyayı değiştirmek üzere yapılmaktadır. Bu anlamda Yalçın yapılan göç eylemlerini şöyle betimlemektedir.

Bir yerden başka bir yere yapılan, sosyo-kültürel, politik ve bireysel dinamiklerden

etkilenen, kısa-orta ve uzun vadeli olan bu eylem, geriye dönüşü planlı veya sürekli yerleşim hedefi güden bir yer değiştirme hareketidir (Yalçın, 2004:12-13).

Göç hareketlilikleri, önceleri yaşamsal kaygılar nedeniyle gerçekleşirken, daha sonraları sanayinin gelişmesiyle birlikte kırsaldan kentler doğru ekonomik nedenlerle gerçekleşmiştir. Ancak özellikle 20. Yüzyılın sonlarına doğru teknolojinin inanılmaz hızla gelişmesine paralel olarak göç hareketliliğinin şekli değişerek daha önce ulusal bağlamda olan göç hareketlilikleri uluslararası alanda yoğun olarak görülmeye başlanmıştır. Bunun en büyük etkisi hızlı iletişim ve ulaşım olanaklarının kitlesel göçlerin daha kolay olmasına olanak sağlamasıdır. Dünyada yaşanan doğal kaynaklara yönelik çatışmalar, ülkeler içerisindeki siyasi istikrarsızlıklar, etnik ve dini baskılar, ekonomik yetersizlikler vb. olumsuzluklar, göç hareketliliklerini daha iyi yaşam koşullarının olduğu ülkelere yönlendirmiştir. Bu konuyla ilgili görüşlerini Danış şöyle dile getirmektedir.

Uluslararası göç sorunu özellikle 20. Yüzyılın son çeyreğinden itibaren gündemden inmemeye başlamıştır. Siyasi istikrarsızlık, insan hakları ihlali, baskıcı rejimler, iç savaşlar, etnik çatışmalar, iş gücü talebinin azlığı, ekonomik sıkıntılar, coğrafi koşulların yetersizliği ve can güvenliği korkusundan kaçan insanlar en azından daha insanca yaşayabileceği kadar para kazanabilmek - ülkelerindeki borçlarını ödeyebilmek - ailelerine mali yardım sağlayabilmek ve daha iyi yaşam koşullarına sahip olabilmek amaçlarıyla canlarını hiçe sayarak ucuz iş gücüne ihtiyaç duyan Batı ülkelerine yönelmektedirler. Bu konuda iletişim teknolojileri sayesinde gelişmiş ülkelerdeki yaşam şartlarının görünür hale gelmesi de önemli rol oynamaktadır (Akt:Deniz,2004:78).

Göç eylemini gerçekleştiren ve göç eyleminin öznesi göçmen kimliği ve göç eylemlerinin çeşitliliği yeni göç politikalarının oluşturulmasını gerekli kılmıştır. Bu anlamda göç eylemini gerçekleştiren birey veya toplumların göç amaç ve nedenlerini irdelenerek, görülen nüfus hareketliliklerini sınıflandırılmasının yapılması önemlidir.

3. Göçün Nedenleri ve Türleri

Göç eylemini gerçekleştirenlerin, kendi topraklarını terk ederek sürekli veya yaşamlarının bir bölümünü geçirmek üzere başka yerlere gitmelerinin birçok nedeni vardır. Bu nedenler, göç hareketliliğinin

sınıflandırılması konusunda belirleyici olmaktadır. Bu nedenleri (Günay, Atılgan, Serin 2017) Sosyo-Ekonomik nedenler, Siyasal ve Sosyo Kültürel nedenler, Güvenlik nedenleri, Doğal nedenleri şeklinde sıralamak mümkündür.

Sosyo- Ekonomik nedenler; bireylerin ekonomik düzeylerini yükselterek daha iyi bir yaşam sürdürmek amacı ile yapılan göçler olarak tanımlanabilir.

Siyasal ve Sosyo Kültürel nedenler, kişisel veya toplumsal özgürlükleri ve inançları daha özgürce yaşamak için yapılan göçlerdir..

Güvenlik nedenler, bireyin yaşadığı bölgede meydana gelen savaş, dini, etnik ve siyasi baskılar, iç savaş, yaşam koşullarının güvensizlik ortamına sürüklenmesi güvenlik nedenlerinin oluşmasına zemin hazırlamıştır

Doğal nedenler; doğal afetler, iklim koşullarındaki değişimler, buna bağlı olarak ortaya çıkan kuraklık devletlerin enerji kaynakları için açtıkları alanların içerisinde kalanların göç hareketliliği göçe neden olmaktadır.

Gün geçtikçe yapılış şekillerine göre kapsam alanı oldukça genişleyen göç türlerinin göç hareketliliğinin dayandığı temel nedenlere göre oluş şekli de farklılaşmaktadır. Bu bağlamda göç hareketlilikleri yapılış şekillerine göre çeşitlilik göstermektedir. Bireylerin ya da toplumların sürekli olarak yerleşim alanlarını terk etmesi, göçün yasallığına, bireylerin iradesine ve yapıldığı ülke sınırları esasına göre belirlenmektedir. Bireyleri göç etmeye iten ve çeken birçok neden vardır. Bunların sonucunda bireyler gönüllü ya da zorunlu olarak kendi yerleşim alanlarını terk etmektedirler.

Gönüllü Göç; bireylerin daha iyi yaşam koşullarının olduğu bölgelere kendi istekleri ile giderek kendi yaşam alanlarını terak etmeleridir. Göçmenlerin kendi yaşam düzeylerinin yükseltme isteği, ücreti iyi olan iş olanakları, daha iyi eğitim olanaklarından faydalanma, kariyer yapma, sağlık koşullarından daha fazla faydalanma, kişisel özgürlükleri yaşama ve eş dost, akrabalara yakın olma istekleri gönüllü göçün çekici nedenlerindedir. Gönüllü göçün belirleyici faktörleri ile ilgili olarak Barışık şunları söylemektedir.

Gönüllü göç belirleyici olan faktörler, iş, yüksek kazançlar, vergi kaçınmaları, yeni alanların iskana ve üretime açılması, ulusal sınırların genişlemesi, ticaretin ve ekonominin genişlemesi, emeklilik sonrası sahil kesimlerinde yaşam tercihi, daha iyi okul, daha iyi hastane, daha iyi sosyal çevre, daha iyi iletişim, daha iyi ulaşım

hizmetlerine erişim anlamında sosyal kolaylıklar ve hizmetlerden yararlanma amacıyla oluşmaktadır (Barışık, 2020:12).

Zorunlu Göç; bireylerin kendi istekleri dışında kendi yerleşim bölgelerini terk etmeleri durumudur. Bu göç türünde itici güçlerin etkisi büyüktür. Savaşlar, doğal afetler, devlet hizmetlerinin yetersizliği, dini ve etnik baskılar, işsizlik, baraj ve yol yapımı gibi nedenler zorunlu göçü gerektirmektedir. Bu konuda Richmond zorlu göçle ilgili şunu söylemektedir.

İsteğe bağlı olmayan göçler ise bir önceki sıralamada geçen zorunlu ve zorlama göç kapsamında yer almaktadır. Örneğin, savaş, sivil çatışmalar, devrimler, ayrımcılık, dinsel rekabet, doğal afetler ve gelişim programları vb. nedenlerle yerinden edilen insanları kapsamaktadır (Akt:Türken,2018:34).

Çeşitli nedenlerle yapılan uluslararası kitlesel göçler, günümüzde tüm ülkelerin sorunu haline gelmiştir. Sınır ötesi yapılan göçlerin yapılış şekilleri ve berberinde getirdiği sorunlar, uluslararası bir göç politikasını gerekli kılmaktadır. Uluslararası yapılan bu göçler ya düzenli ya da düzensiz olarak iki şekilde yapılmaktadır.

Düzenli Göç; bir ülkeden diğer bir ülkeye sürekli ya da geçici süreli göç hareketliliği düzenlilik esasına göre sınıflandırılmaktadır. Düzenli göç, uluslararası alanda kabul edilebilir bir yasallığa dayandırılarak gideceği hedef ülkeye transit geçiş veya belli bir süre için başka ülkelerde kalmasıdır. Düzenli göç, bireye uluslararası alanda tanınan yasal düzenlemelere çerçevesinde yapılan göçlerdir.

Düzensiz Göç; Bireylerin göç eylemini gerçekleştireceği hedef ülkeye giderken transit geçiş yaptığı veya belli bir süre kaldığı ülkelere yasadışı yollardan gelmeleri ya da yasal yollardan gelerek süresi içinde bu ülkeleri terk etmeyerek kaçak durumuna düşmeleri durumuna denmektedir. Düzensiz göç eyleminin gerçekleştiği ülkeden hedef ülkeye yapılan hareketliliğin istenilen normların dışında gerçekleşmesidir.

Bireylerin yaşadıkları bölgede kötü ekonomik koşullar nedeniyle yoksulluk, nüfus artışı, kötü iklim koşulları, bazı doğal afetlere bağlı olarak ülke sınırları ve ülke sınırları dışına gerçekleşen göçler yaşanmaktadır. Bunlar, ülke içerisine veya ülke dışına yapılmasına göre iç ve dış göç olarak ayrılmaktadır.

Dış Göç; göçmenlerin kendi ülke sınırları dışına yaptıkları göçlerdir. Bu göç türü de geçici olabildiği gibi sürekli de olmaktadır. Bu göçü gerektiren faktörlerin içinde göçmenlerin kendi ülkelerinde

bulamadıkları daha iyi yaşam koşullarını sınır ötesinde aramalarıdır. Bunu dışında da bugün küresel nedenlerde dış göçü cazip kılan nedenlerin başında gelmektedir. Barışık'a (2020)dış göç, insanların geçici veya daimî olarak başka bir ülkeye yerleşmek üzere ülkelerinden sürekli veya geçici olarak ikamet ettikleri ülkeden ayrılmalarıdır.

İç Göç; sınıra göre yapılan bu göç türleri geçici olabildiği gibi sürekli de olabilmektedir. Sanayinin, turizmin ve ticaretin gelişmiş olduğu bölgeler, verimli tarım arazileri ve zengin maden yatakları göçlerin gerçekleştiği merkezlerdir. İç göç ile ilgili olarak Barışık şöyle demektedir.

Geçici veya daimî amaçla yeni bir yere yerleşmek amacıyla insanların ülkenin bir bölgesinden başka bir bölgesine göç etmeleridir. İç göç ile ilgili teorik kavramlar uluslararası iktisat teorisinden ödünç alınarak geliştirilmiştir. İstihdam fırsatları veya ücretleri daha yüksek olan bölgenin mukayeseli üstünlüğe göre diğerlerinden göç almasıdır (Barışık, 2020: 13)..

Göç hareketliliğinin temelinde neden sonuç ilişkisi yatmaktadır. Göç, dinamik bir olgu olarak karmaşık bir yapısı ve çok değişik türleri vardır. Yukarıda anlatılan göç türleri, göçün gerçekleştirilme şekline göre en temel olan türleridir.

4. Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Yaşanan İç ve Dış Göç Hareketleri

Türkiye Cumhuriyetinin kurulduğu Anadolu toprakları tarih boyunca çeşitli medeniyetlere ve imparatorluklara ev sahipliği yapmıştır. Anadolu, topraklarının jeopolitik durumu nedeniyle, oldukça çok kitlesel göçlere sahne olmuş bir yerdir. 1071'de Türklerin bu bölgeye gelmesiyle birlikte bir Türk yurdu olan Anadolu merkezli oldukça geniş topraklara sahip iki büyük Türk İmparatorluğu kurulmuş ve en sonunda da bir ulus devlet kimliği taşıyan 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti kurulmadan önce oldukça çok göç hareketlerine sahne olan Anadolu toprakları Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonrada farklı nedenlere dayalı olarak kitlesel göçler sahne olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti, Asya ile Avrupa gibi iki büyük anakarayı birbirine bağlayan köprü görevi gören Anadolu coğrafyası üzerinde kurulmuştur. Anadolu dün olduğu gibi bugün de oldukça çok çeşitli türlerde göçlere tanıklık etmiştir. Türkiye önemli bir göç yolu üzerinde bulunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra, hem ülke içinde hem de bölgede özellikle komşu ülkelerde gelişen politik sorunlar nedeniyle göçler meydana gelmiştir. Türkiye Cumhuriyeti uç tarafı denizlerle çevrili bir

yarımada şeklindedir. Aynı zamanda dağlık ve kırsal bölgelerin yanında iç göçlere itici güç olan verimli tarım alanlarına sahiptir. Bölgesel olarak teknolojik ve sosyo-kültürel kalkınmışlık düzey farklılıkları ülke içerisinde iş gücü göçlerine neden olmuştur. Diğer bir taraftan da yedi ülkeyle coğrafi konumu gereği gerek deniz gerekse kara sınırları olan bir ülkedir. Bulunduğu bölgede istikrarlı ve güvenli bir ülke olan Türkiye, bu nedenle büyük kitlesel dış göçlere de maruz kalmaktadır. Bu konuda Akkoyunlu Ertan & Ertan şöyle düşünmektedirler.

Türkiye'nin göç politikası belirlenirken, ülkenin yalnızca göç alan ve veren bir ülke olarak görülmeyip aynı zamanda göç geçişlerinin yaşandığı bir ülke olarak değerlendirilerek önlemlerin bu gerçeğe göre alınması ve politikaların buna göre belirlenmesi, stratejik açıdan çok önemli bir noktadır (Akkoyunlu Ertan & Ertan, 2017:13).

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında Yunanistan ile yapılan nüfus değişimi, kitlesel göç hareketlerinin ilkinin oluşturmaktadır. Bu dönem de yapılan göçler özellikle devletlerin ikili antlaşması sonucunda gerçekleştirilmiştir. Göçler kültürel ortaklık ve etnik kökene dayandırılmıştır. Bu amaçla (Çavuşoğlu,2007) 1923-1960 yılları arasında Türkiye'ye yönelik gerçekleşen göçlerde; göç eden kişi sayısı 1.204.205'tir. Kitlesel göçler, ilk dönemlerde Balkanlarda (Yunanistan, Bulgaristan, Makedonya, Yugoslavya) Osmanlı İmparatorluğu döneminde yaşayan Türk kökenli insanlar tarafından gerçekleştirilmiştir. İlk göç 1924 yılında gerçekleşmiştir ve bunu 1936 ve 1953 yılında yaşanan göç dalgaları izlemiştir. Cumhuriyet döneminde Türkiye'ye yapılan kitlesel göç hareketinin en büyüğü ve en bilineni 1989'da Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan göçtür.

1979 İran İslam Devrimi sonrası İran'dan, 1982 yılında, Sovyet-Afgan savaşı nedeniyle, o bölgede yaşayan Türk ve onların yanı sıra, Azeriler, Özbekler, Kazaklar ve Kırgızlar da Türkiye'ye gelmiştir. Daha sonra İran ile Irak savaşı, Irak'ta yaşanan etnik çatışmalar, yine Irak'ta 1991 olan Körfez savaşı Türkiye'ye yönelik kitlesel ve düzensiz olan dış göçleri tetiklemiştir. 1992'de Yugoslavya'nın dağılmasıyla birlikte Bosna, Kosova ve Türkiye'ye yapılan kitlesel göç hareketleri olmuştur. Bu konu ile ilgili, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü internet sayfasında şu bilgiler de yer almaktadır.

Irak tan gelen göçlerin büyük bir kısmı 1988 yılında Kuzey Irak'ta yaşanan Halepçe katliamı sonrası gerçekleşmiş, 51.542 kişiyi bulmuştur. 1991 yılındaki Körfez Savaşı sonrasında da 467.489 kişi kaçarak

Türkiye'ye gelmiştir.1992-1998 yılları arasında Bosna'dan 20 bin kişi,1999 yılında Kosova'da meydana gelen olaylar sonrasında 17.746 kişi,2001 yılında Makedonya'dan 10.500 kişi (goc.gov.tr).

Son dönemlerde Suriye'de 2011 yılında başlamış olan etnik ve iç huzursuzlukların kısa sürede çatışma halini alıp bir iç savaşa dönüşmesi ile 2020 yılına kadar geçen zaman zarfında (Ekici & Tuncel,2015) yaklaşık olarak 3.6 Milyon kişi ülkesini terk edip düzensiz göçmen şeklinde Türkiye'ye gelmiştir. Suriyeli düzensiz göçmenlerin birçoğu Türkiye'yi batı ülkelerine geçmek için transit bir yol olarak kullanırken, milyonlarca Suriyeli Türkiye'ye yerleşmiştir. Asya ve Afrikalı göçmenler, Türkiye'nin bulunduğu jeopolitik durum nedeniyle, transit geçiş bölgesi Türkiye'yi tercih etmektedirler. Bu anlamda Türkiye, uluslararası kitlesel göçlerin yoğun yaşandığı 1980'lerden bu yana çok sayıda göçmen için önemli bir durak noktası haline gelmiştir.

Türk vatandaşlarının gerçekleştirdiği büyük kitlesel göç hareketleri hem iç göç olarak hem de dış göç olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'de yaşanan iç göçlerin en büyük itici nedenleri, yoksulluk, kötü ekonomik koşullar, nüfus artışına bağlı parçalanarak azalan işlenen topraklar, kötü iklim koşulları ve daha iyi yaşam koşullarına sahip olma hevesidir. İç göçün çekici nedenleri ise, fabrikaların, büyük iş merkezlerinin kentlerde bulunmasıdır. Bu açıdan bakıldığında kırsaldan kentlere yönelik göç hareketleri gerçekleşmiştir. Özellikle 1960'lı yıllardan başlamak üzere her geçen yıl artarak iç göç hareketi, kırsalda yaşam alanlarının boşalmasına ve kent nüfuslarının artmasına neden olmuştur. Ülke içinde mevsimlik göçlerde, özellikle verimli tarım alanlarına sahip bölgelere yönelik hasat döneminde ekonomik nedenlere dayalı yapılan göçlerdir.

İç Göçler, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimine bağımlı olarak yıllar içinde değişiklik göstermekle birlikte, genellikle kırsal kesimden kent merkezlerine ve özellikle büyük kentlere yönelen göç hareketleri biçiminde olmuştur. Bu durum, ülkemizde dengeli gelişme ve sağlıklı kentleşme politikaları üzerinde olumsuz etkilerde bulunmaya devam etmektedir (Akkoyunlu Ertan & Ertan, 2017:13).

Türkiye, 1960'lı yılların içinde iç göç sorunuyla karşı karşıya kalmışken, özellikle sanayi alanında gelişmiş bazı batılı ülkelere 1950'li yıllardan başlayarak iş gücüne dayalı dış göçlere de sahne olmuştur. Türkiye'den çoğu kırsal bölgelerden olmak üzere binlerce vasıflı ve vasıfsız genç insan daha iyi ekonomik koşullara sahip olabilmek için göç

etmişlerdir. O dönemler, Avustralya, Kanada başta olmak üzere ve ABD gibi ülkeler göçmen olarak gelenlere vatandaşlık ve toprak da vererek dış göçü özendirmişlerdir. Ülkemizden özellikle Avrupa ülkelerine yapılan göçe tersine göç adı verilmektedir. İlk başlarda bireysel ve özel şirketlerle yapılan görüşmelerle yapılan göçler, daha sonra ülkelerarasında yapılan ikili antlaşmalar sonucunda kitleler halinde göçlere dönüşmüştür.

1950'li yılların ikinci yarısından itibaren Türkiye'den bireysel girişimler ve özel araçlarla şekillenen işgücü göçü, 1960'lara gelindiğinde ikili anlaşmalara dayanılarak devlet eliyle düzenlenen "artan işgücü ihracı" şeklini almıştı. Bir diğer deyişle devlet eliyle gerçekleştirilen planlama faaliyetleriyle, Türkiye 1960'larda hızla artacak olan geniş kapsamlı göç hareketleriyle artık tanışmıştı (İçduygu&Erder&Gençkaya, 2014:184).

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan beri topraklarında her türlü göç hareketi gerçekleşmiştir. Bazen ev göçmenlere sahipliği yapmış bazen de kendi öz evlatlarını Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda, İngiltere, İsveç, ABD, Avustralya, Libya, S. Arabistan, Kuveyt ve Orta Asya gibi yabancı ülkelere göçmen olarak uğurlamıştır. Anadolu'nun küçük bir beldesi olan Yeşilce'den de kötü ekonomik koşullardan ötürü bu dış göç hareketliliği içerisinde onlarca genç insan yer almıştır. Bugün halen Yeşilceli olarak yurtdışında çalışan ve yaşayanların sayısı yıllar içinde yüzleri bulmuştur. Kırsaldan kente yoksulluk nedeniyle 1960'lı yılların başında başlayarak 1980 yılların ortalarına çok büyük hızla devam eden iç göç hareketliliği, Yeşilce'yi oldukça çok etkilemiştir. Yüzlerce Yeşilceli özellikle İstanbul ve Ankara başta olmak üzere büyük kentlere göç ederek oralara yerleşmişlerdir.

5. Yeşilce Hakkında Genel Bilgi

Yeşilce Orta Karadeniz Bölgesinin iç kesimlerinde; denize paralel olarak uzanan dağların arasında, kendine has özellikleri olan ve iki mahalleden (Yeşilce Merkez ve Yeşilyurt) oluşan küçücük bir yerleşim yeridir. (Baş,1982) Kuzey Anadolu Çöküntü Hendeği üzerinde doğu batı istikametinde akan Kelkit Çayının elli kilometre kuzeyinde bulunmaktadır. Aynı zamanda ülkenin önemli bir deprem kuşağı olarak kabul edilen bu fay hattının da etki alanında yer almaktadır. Denizden yüksekliği 1364 metredir. Bulunduğu rakım itibarıyla Türkiye ortalamalarının üzerinde bir yüksekliğe ve karasal iklim özelliğine sahiptir. Bu nedenle, Yeşilce'de yaz kış ve gece gündüz sıcaklık farkları oldukça yüksektir. İklim koşullarının özellikle kışın oldukça sert olduğu Yeşilce'de kar uzun süre kalmaktadır.

Yeşilce, 1950 yılında Ünye, Fatsa, Perşembe, Gölköy ve Mesudiye'den sonra Ordunun en büyük toplu yerleşim birimi olan ve o dönemde eski adı Yavadı (1958'de Yeşilce olarak değiştirilmiş) olan bir saklı kentten ibaretti. Nüfusu 2000 in üzerinde olduğundan Yeşilce'de (Aydın,2019) 04.11.1950 tarih ve 50-307-322 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belediye teşkilatı kurulmuştur. Yeşilce'ye ulaşım genellikle yaya ya da atlarla sağlanmaktayken, belediye kurulduktan sonra Ordu ve Mesudiye ile bağlantılı olan yollar açılmıştır. Yeşilce, Ordu ilinin Mesudiye ilçesine bağlı bir belde iken, Ordu'nun, 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı kanun ve akabinde 2013 yılında çıkarılan 6447 sayılı kanun ile ve 2014 Türkiye yerel seçimlerinin ardından Büyükşehir Belediyesine (www.ordu.bel.tr) dönüştürülmesiyle mahalle olmuştur.

O dönemlerde Yeşilce'de yaşayan halk, gerek iklimin olumsuzluğu gerekse toprağın nüfus oranına göre az ve verimsizliği nedeniyle zor yaşam koşulları altında yaşamaktaydı. Köyde kalanlar ise, yoğun geçen kış mevsimi boyunca gerek kendi ısınma ve yiyecek gereksinimlerini gerekse de hayvanlarının barınma gereksinimlerini karşılamakta güçlük çekiyorlardı. Tüm bu zorluklar Yeşilce insanının bugün de hemen hemen her konuda sergilediği yardımlaşma ve dayanışma ruhuna (İmce) göre hareket ediyorlardı. Bu zor yaşam koşullarından kurtulmak için, gençlerin çoğu ailelerinin teşvikleri ile okumakta ve en hızlı şekilde bir devlet memuru olmaktadır. Okuma olanağı bulamayanlar ise, sanayi bakımından gelişmiş, iş olanağı fazla olan büyük kentlere ve yurtdışına göç etmektedir.

Yeşilce Türkiye'de okur-yazarlık oranının en yüksek olduğu yerlerden biridir. Yeşilce halkı eğitime her zaman önem vermiştir. İlk dönemlerde ekonomik zorluklar nedeniyle kısa zamanda para kazanmak için öğretmen, ebe, astsubay gibi memurluklar seçilmiştir. Yeşilceliler, daha sonraki süreçlerde eğitimin farklı alanlarında eğitim görerek devletin çoğu yüksek kademelerinde görev almışlardır. Yeşilce'de ilkokul, ortaokul ve bir dönem Yüksekokul mevcutken (Ay,2004) nüfusun göç nedeniyle azalması sonucu tüm eğitim kurumları kapanmıştır. Yeşilce halkının genel yapısı, gelişmelere açık, bağnazlık ve taassuptan uzak, hurafelere kapalı bir yapısal özellik göstermektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Atatürk İlkelerine ve Devrimlerine kolaylıkla uyum sağlanmış ve halen bağlıdırlar.

6. Yeşilce ve Göç Olgusu

Tüm her yerde olduğu gibi, Cumhuriyet sonrasında toplum-birey yaşamındaki değişimler Yeşilce'de de etkisini göstermiştir. Köy yaşamında okullaşma oranı ve özellikle Köy Enstitülerinden mezun

öğretmenlerin, köylüye dünyadaki çağdaş yaşam hakkında katkıları sonucunda, yüz yıllardır kapalı bir toplum içerisinde yaşayan köy toplumunun aydınlanmasını sağlamıştır. Yeşilce'de yaşayan gençler eğitim için gittikleri ve daha sonra görev aldıkları şehirlerde yaşamın kendilerine sunduğu olumlu olanakları köye döndüklerinde anlatarak, köyde zor koşullarda yaşam mücadelesi veren Yeşilceli gençlerin köyden kente göç etmeleri yönünde düşünmeye yöneltmiştir. Ayrıca nüfus artış oranına göre toprağın bölünmesi nedeniyle yetersizliği ve verimsiz olması kırsaldan kente göç hareketini zorunlu kılmıştır. O dönemi bizzat yaşayan ve göç hareketi içerisinde bulunan Yeşilce sakinlerinin birkaçının görüşleri şu şekildedir.

Necati Aydın (1935); Yeşilceli, göç olayına önce mevsimlik orman işçiliği ile başladı. Askerliğin dışında ancak bu sayede gurbeti tanıma olanağı bulan Yeşilceliler, gurbet ele yapılacak göçe; neden olmasın ki dediler. Çünkü bir çekirdek ailenin iki göz evinde yaşam mücadelesi verme olasılığı söz konusu değildi. En az sekiz on çocuğu olan bir ailenin, çocukların büyüüp evlenmesiyle iki göz odada barınma olasılığı ortadan kalkıyordu. 1960 lı yıllar, göçlerin hızlandığı yıllardı. O zamanlar, İstanbul, Ankara, Zonguldak ve yurt dışına akın akın göçler yapıyordu. Bu göç kervanına Yeşilceliler de balıklama dalma gereksinimi duydular. Büyük kentlerde o zamanlar hemşeri dayanışmaları söz konusuydu. Akrabalık, dostluk ve çocukluk arkadaşlığı ilişkileri; onları büyük şehirlerde birlikte yaşamaya zorluyordu”.

Bediha Koç (1941); “Göçler, daha çok 1950 yılından sonra yaygınlık kazandı. Sılayı terk edenler, önce kendileri gidiyorlar, işlerini yoluna koyduktan sonra da gelip eşlerini ve çocuklarını alıp götürüyorlardı. Bu süreç aslında oldukça sancılı geçiyordu. Çocuklar, anne ve baba sevgisinden yoksun olarak büyümeye mahkûm oluyorlardı. Bu durum onların gelişmelerinde telafi edilemeyecek yaralar açıyordu. Gurbete gidenlerin; Yavadı Deresini geçerek Hüseyin Dede yokuşunu tırmanması ve o boğazı geçmesi gerekiyordu. O dönemin koşullarında ulaşım, yaya olarak sağlanıyordu. Gurbete gidenler, yakınları tarafından Hüseyin Dedeye kadar yolcu ediliyordu. Hüseyin Dede, son duraktı. Vedalaşma, ağlaşma ve kucaklaşma faslı orda başlıyordu”.

Mehmet Doğan (1939); “Yeşilce’den yapılan göçler benim gençlik dönemime rastlamaktadır. İlk olarak mevsimsel göçler oldu. Birçoğunda ben de yer aldım. 1950’li yıllarda köyde nüfusun artması ve yaşam koşulları ağırlaşmasıyla birlikte, köylülerin çalışmadığı kış mevsimlerinde Adapazarı, Kırklareli gibi illere orman işleri yapmak üzere, Zonguldak iline de madende çalışmaya gidilir, kış bitinde dönülürdü.

Birlikte gittiğim birçok kişi geri dönmeyerek o bölgelere yerleştiler. Daha sonraları Ankara’ya ve İstanbul’a göçler başladı. Bende Yeşilce’den 1969 yılında Almanya’ya gittim. Önceleri birkaç sene kalmayı düşünürken, tam olarak kırk beş yıl kadar orada kaldım. Oradan emekli oldum. O dönemler bir daha Yeşilce’ye geri dönmek üzere gitmiştik ama yine geri döndük”.

Sıtkı Ünal(1937); Nüfus arttıkça doğanın bize verdiği ürünlerde azalma oldu. Bu nedenle büyük kentlere göçler kaçınılmaz hale geldi. Yeşilce’den kente göç, daha ziyade İstanbul ve Ankara’ya yönelikti. Göçler, öyle bir hız kazanmıştı ki, göçünü yükleyen, bir daha ardına bile bakmadan köyden kaçıyordu. Zaten kimisinin yüklenecek göçü bile yoktu. Arabaya verecek parası bile yoktu. Yeşilce’den önce mevsimlik işçilik, sonra gurbetçilik ve daha sonra da yurt dışına göçler başladı. O dönemler köyümüzdeki ilkokulu bitiren hele de askerliğini yapmışsa ardına bile bakmıyordu. Adeta kaçarcasına gurbetin yolunu tutuyordu”.

Ömer Uğur (1950), Cumhuriyetten sonrası salgın hastalıklar ve çocuk ölümlerinin de önüne geçildi. İnsan ömrü uzadı. Böylece nüfus artışı hızlanmaya başladı. Artan nüfusun gereksinimlerinin karşılanması oldukça zorlaştı. Sınırlı olanaklar, sınırsız talepleri karşılayamaz oldu. Babalar, çocuklarını ayırmak zorunda kaldılar. Kardeşler arasında geçimsizlikler başladı. Evden ayrılanlar, başlarının çaresine bakmak zorunda kaldılar. Gurbetçilik, çıkar yol olarak ortaya çıktı. Mevsimsel işçi göçü ile başlayan, Yeşilce’den göç hareketi daha sonra ülke içi göç ve yurtdışına olan devam etti. Bu süreç 1950’li yıllarda başlayarak 1980li yılların ortalarına kadar devam etti. Ben o dönem Mesudiye’de Banka müdürü olarak çalışıyordum. Göçün birçok dramatik sahnelerine tanık oldum”.

Göçe neden olan olaylar, göçün yaşandığı hemen hemen her yerde benzerdir. Yukarıda görüşlerine başvuru olan Yeşilceliler göçü tüm yönleriyle yaşamış kimselerdir. Bu bakımdan Yeşilce’de göç ile yaşam kavramları iç içe geçmiş durumdadır. Yaşam koşullarının çok zor olduğu bir coğrafyada bulunan Yeşilce’de de göç zorunluluktan kaynaklanmaktadır. Karadeniz bölgesinde olmasına karşın toplu bir yerleşim şeklinde yaşamlarını sürdüren Yeşilcelilerin gittikçe artan yaşamsal ihtiyaçlarını doğa karşılayamaz hale gelmiştir. Buda bu bölgenin dışına çıkma gereksinimi doğurmuştur. Önceleri kısa süreli dönüşü olan mevsimlik işler şeklinde Yeşilce dışına çıkılırken daha sonraları uzun süreli olarak Yeşilce terk edilmiştir. Özellikle belli sanayisi gelişmiş kentlerin seçilmesi, hemşericilik, akrabalık ilişkilerinden kaynaklanmaktadır. Cumhuriyet dönemi ile birlikte eğitim kurumları ile çok erken

tanişan Yeşilce halkı, eğitim yoluyla meslek edinmeye de çok önem vermiştir. Hemen hemen devletin her kademesinde bir Yeşilceli görev almıştır. Ancak Yeşilce'yi ne memur olarak ne de işçi olarak terk eden kimseler pek azı dışında geri dönmüşlerdir. Geleceklerini büyük kentlerde arayan Yeşilcelilerin birçoğu da Avrupa ülkelerine işçi olarak gitmiştir. İlk gidenler olmasa bile sonraki kuşaklardan çoğunluğu o ülkelere yerleşmiştir.

7. Sonuç

Göç olgusu toplumsal bir olay olarak tüm insanlığın sorunudur. Hangi nedenlere dayalı olarak oluşursa olsun halen insan yaşamını etkilemektedir. Çok farklı nedenlerle gerçekleşen göç olgusu, insanlık tarihi kadar eski bir eylemdir. Dünyada yaşanmış medeniyetlerin gelişimine veya son bulmasına kadar etkili olan göç eylemlerinin küreselleşme ile kapsam alanı çeşitlenerek daha da genişlemiştir. Göç eylemleri, yer ve zaman ilişkisi yanında neden–sonuç ilişkisi, göç öncesi, göç esnası ve göç sonrası şeklinde de değerlendirilmesi gereken dinamik bir toplumsal olaydır. .

Göç eylemlerinin gerçekleştiği coğrafyalar genellikle insan topluluklarının siyasal, ekonomik, kültürel ve güvenlik açısından tercih ettikleri yerlerdir. Anadolu toprakları, birçok büyük medeniyete ve insanlığa tarih boyunca ev sahipliği yapmıştır. Bu nedenle Anadolu farklı zaman süreçlerinde göç eylemlerine maruz kalmıştır. Anadolu bulunduğu coğrafi konum nedeniyle bugün bile göç hareketliliklerinin en çok yaşandığı bir yerdir. Anadolu topraklarında en son kurulan Türkiye Cumhuriyeti dönemin de de yaşanan göç eylemleri zamana ve duruma göre, kendi içerisinde farklılıklar göstermiştir.

Teknolojinin hızla gelişmesi ile birlikte, insanlığın yaşamına sunduğu rahatlık ve ekonomik özgürlük Türkiye Cumhuriyeti içerisinde özellikle küçük yerleşim yerlerinden büyük kentlere göçlerin olmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda kırsal yerleşim bölgeleri boşalarak, mega kentler oluşmuştur. Bu esnada sanayileri gelişmiş ve işgücü ihtiyacı olan büyük batılı ülkelere Türkiye'den göçler gerçekleşmiştir. Türkiye'de dış göç hareketliliği içerisinde yer alan kimseler iç göç de olduğu gibi kırsal yerleşim bölgelerinde yaşayan kimselerdi.

Yaşam koşullarının zor olduğu ve göç eylemlerinin çok olduğu Yeşilce de bu kırsal yerleşim yerlerinden sadece bir tanesidir. Yeşilce'de hızla çoğalan nüfus, tarım alanlarının yetersizliği ve verimsizliği göç eylemlerine neden olmuştur. Daha iyi ekonomik koşullara kavuşabilmek için önceleri mevsimsel göç, daha sonra da iç ve dış göç hareketlilikleri görülen Yeşilce hızla boşalmıştır. Yeşilce'de yaşanan bu göç hareketlilikleri Türkiye'nin tüm köylerinde ve küçük

yerleşim bölgelerinde yaşanmış bir örnek niteliğindedir.

8. Kaynakça

- Akinci, Buket & Negiz, Ahmet & Gedik, Ercan (2015). "Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul (An Assesment on Process of Adaptation: Migration and Social Acceptance)". Göç Araştırmaları Dergisi, Cilt:1, Sayı:2, s. 58-83,
- Aydın, Yekta (2019). "Köy Enstitüleri Gerçeği Fikri Taştemel", GD Ofset Matbaacılık ve Tic.San. A.Ş., İstanbul
- Aydın, Yekta (2019). "Eğitimcinin Not Defterinden", Özlem Matbaacılık, İstanbul
- Baş, Mithat (1982). "Mesudiye-Tarihi, Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Yapısı", Özdem Matbaası, İstanbul
- Çağlar, Türken (2018). "Göç Çalışmaları İçin Kavramsal Bir Çerçeve", Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 8, s:26-49)
- Çavuşoğlu, Halim (2007), "Yugoslavya-Makedonya Topraklarından Türkiye'ye Göçler ve Nedenleri", Bilig, sayı:41, s.123-154
- Ertan, Kuvılcım Akkoyunlu & Ertan, Birol (2017). "Türkiye'nin Göç Politikası", İktisat ve Sosyal Bilimlerde Güncel Araştırmalar, Cilt:1, Sayı: 2, s. 7-39
- Ekici, Süleyman & Tuncel, Gökhan (2015). "Göç ve İnsan", Birey ve Toplum Dergisi, Cilt:5 Sayı: 9, s. 9-22
- Günay, Enver & Atılğan, Dilek & Serin, Emine (2017). "Dünya'da Ve Türkiye'de Göç Yönetimi", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, s: 37-60
- İçduygu, Ahmet & Erder, Sema & Gençkaya, Ömer Faruk (2014). "Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere", MİReKoç Proje Raporları 1/2014, Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi, İstanbul
- Millî Eğitim Bakanlığı (2000). "Örnekleriyle Türkçe Sözlük", Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları:2799, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi: 772, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul
- Öztaş, Cemal & Zengin, Eyüp (2006). "Göç ve Azerbaycan", Uluslararası Göç Sempozyumu, 8-11 Aralık 2005, s. 301-313, Sistem Matbaacılık, İstanbul
- Taşkın, Deniz (2014). "Uluslararası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye", TSA / Yıl: 18 Sayı: 1, s. 175-204
- Yalçın, Cemal (2004). "Göç Sosyolojisi", Anı Yayıncılık, Ankara
- İnternet Kaynakları
- 1- Barışık, Salih (2020). "Göç Kavramı, Tanımı Ve Türleri", See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/347388175>, Erişim Tarihi: 03.01.2021
- 2-BM Küresel Göç İstatistikleri, <http://esa.un.org/unmigration/wallchart2013.htm>, (Erişim Tarihi 17.02.2015).
- 3- İçişleri Bakanlığı İl Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, www.goc.gov.tr (Erişim Tarihi 17.01.2021).
- 4- Ay, Savaş (2004). "Gel de Sevme Bu Ülkeyi ve İnsanını", www.sabah.com.tr (Erişim Tarihi: 12.02.2021)
- 5- www.ordu.bel.com (Erişim Tarihi: 12.02.2021)

Yapılan Görüşmeler

Aydın, Necati (2021). “Yeşilce’den Göçle İlgili Yapılan Görüşme”, Görüşme Tarihi: 25.01.2021

Doğan, Mehmet (2021). “Yeşilce’den Göçle İlgili Yapılan Görüşme”, Görüşme Tarihi: 12.02.2021

Koç, Bediha (2021). “Yeşilce’den Göçle İlgili Yapılan Görüşme”, Görüşme Tarihi: 10.02.2021

Uğur, Öner (2021). “Yeşilce’den Göçle İlgili Yapılan Görüşme”, Görüşme Tarihi: 14.02.2021

Ünal, Sıtkı (2021). “Yeşilce’den Göçle İlgili Yapılan Görüşme”, Görüşme Tarihi: 23.01.2021